

bouwhistorische verkenning

DE THOOREN | MAASNIEL

november 2021, drs. B.A.J.T. Dukers

BUR04 MONUMENT EN RUIMTE

projectgegevens

Code	BD443
Type onderzoek	Bouwhistorische verkenning
Onderwerp	De Thooren Eiermarkt 25 6042 HV Maasniel
Status	Rijksmonument Objectnr. 32685
Opdrachtgever	Mevr. Vanderheyden en dhr. Maessen
Uitgave	november 2021
	Buro4 Monument en Ruimte Postbus 229 6040 AE Roermond
	T : +31 (06) 55 18 37 04 F : +31 084 756 2006 E : info@buro4.nl W: www.buro4.nl
Veldwerk, fotografie, tekst en redactie	Drs. B. Dukers, bouwhistoricus BNB

inhoudsopgave

Inleiding	5
Redengevende omschrijving rijksmonument	5
Historische achtergrond	
- eigenaren	7
- historische kaarten	7
- archiefbronnen m.b.t. het gebouw vóór 1800	9
- historische foto's	9
- restauratie 1988	11
Beschrijving	
- hoofdopzet	17
- exterieur woontoren	17
- exterieur zaalbouw en traptoren	17
- de tuinmuren	19
- interieur woontoren	21
- interieur zaalbouw en traptoren	29
Samenvatting bouwgeschiedenis	37
Waardstelling	41
Beeldverantwoording	48
Bronnen	48
Disclaimer	48

inleiding

Het adellijke huis De Thooren ligt in de oude dorpskern van Maasniel, gemeente Roermond. De voormalige woontoren met latere zaalbouw kent bouwfases vanaf de veertiende eeuw tot op heden. In 1988 vond een grootschalige restauratie plaats en sindsdien is het gebouw in gebruik als woonhuis. Het complex is beschermd als rijksmonument.

In verband met plannen tot verbouwing en renovatie van het woonhuis, is Buro4 gevraagd de monumentale waarden in kaart te brengen. Hiertoe is het complex bezocht en heeft er archiefonderzoek plaats gevonden, gericht op bestaande literatuur, historische kaarten en foto's en het bouwarchief. Het onderzoek is uitgevoerd als een bouwhistorische verkenning, met name gericht op het in kaart brengen van de op dit moment aanwezige waarden. Het onderzoek maakt gebruik van een bouwhistorische documentatie die tijdens de restauratie in 1988 is uitgevoerd (gepubliceerd in Tillema, Viersen 1995) en op analyse van foto's van tijdens de restauratiewerkzaamheden. Op dit moment zijn namelijk alle binnenmuren gepleisterd en zijn de toen zichtbare bouwsporen niet in het zicht.

Tijdens het onderzoek stond de beantwoording van de volgende vragen centraal:

- Hoe heeft het gebouw zich globaal in de loop van de tijd ontwikkeld?
- Welke wijzigingen en aanpassingen hebben in de loop van de tijd plaats gevonden?
- Welke monumentale waarden zijn er aanwezig in het interieur en exterieur?

De gegevens zijn verwerkt in deze rapportage die is opgesteld volgens de *Richtlijnen Bouwhistorisch Onderzoek 2009*.

redengevende omschrijving rijksmonument

Huis De Thooren, Eiermarkt 25 te Maasniel (gemeente Roermond) is sinds 1971 beschermd als rijksmonument, onder objectnummer 32685. De redengevende omschrijving luidt:

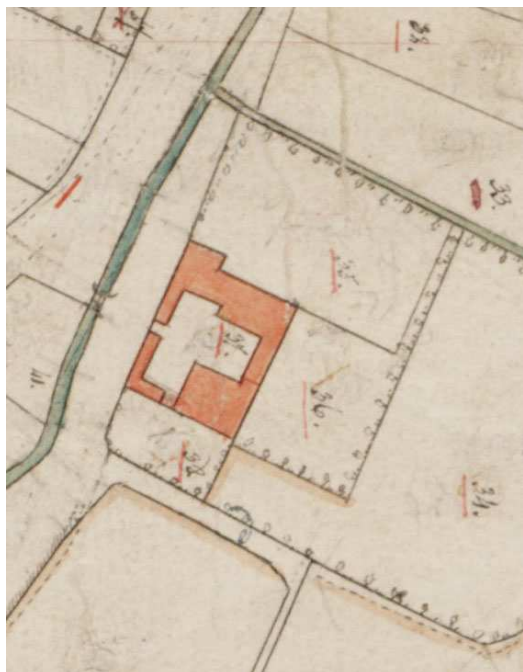
“Huis De toren. Gelegen op een vroeger omgracht terrein. Rechthoekig hoofdgebouw, XV-XVIII, met hoektorentjes en een tussen twee gezwenkte gevels gevat zadeldak, dat aan een der lange zijden is doorgetrokken over een latere uitbreiding.”

1 Detail uit de plattegrond van Roermond en omgeving door Jacob van Deventer, ca. 1550, met het gebouwencomplex van De Thooren.

2 Detail uit een ontwerptekening voor de Roermondse vestingwerken, met de gebouwen van De Thooren (toegeschreven aan R. van Neuburg 1705).

3 Uitsnede uit de kadastrale minuutkaart uit 1818 met het complex van De Thooren.

4 Figuratieve weergave van De Thooren op een kaart van Maasniel met percelen en eigenaren uit 1786.

historische achtergrond

eigenaren

De oudst bekende eigenaar van De Thooren is de schepenfamilie De Wilde van Me(e)rssen. Hoewel in de literatuur een Dirk (Derich/Dederick) van Meerssen al in 1417 als eigenaar wordt aangeduid, zijn er geen concrete aktes bekend waarin hij met dit goed verbonden is.¹ Wel staat vast dat De Thooren lange tijd is aangeduid als 'Merssenshof': de hof(stede) van de familie Van Meerssen.² In 1442 en 1461 is een Dirk van Meerssen schepen van Maasniel: het is waarschijnlijk dat hij de hof in bezit had. Dit wordt onderbouwd door het feit dat zijn dochter Bele later in het bezit van De Thooren is. Via haar huwelijk met Johan van Hertefelt kwam het bezit in deze familie. Het wordt later ook wel aangeduid als 'Hertefelds Huysken' of 'Hertefeltshof'. Het bleef vervolgens vier generaties in het bezit van deze familie, totdat Hendrick van Hertefelt het in 1648 wegens schulden moest overdragen aan de familie Smeets. Later in de zeventiende eeuw kwam het huis via huwelijk terecht in de familie Petit. Halverwege de achttiende eeuw werd de familie Van den Bergh eigenaar, maar begin negentiende eeuw kwam het goed via huwelijk weer terug bij de Petits. Ernest Petit wordt rond 1840 in de Aanwijzende Tafel bij de kadastrale minuutkaart als eigenaar vermeld. Van 1845 tot 1890 was Arnold van den Bergh eigenaar. Hij was officier van Justitie en later Procureur-Generaal. In de negentiende eeuw werd het huis niet meer door de eigenaren bewoond maar door pachters. In 1890 verkocht de procureur het goed aan Charles van Afferden, die het in 1924 doorverkocht aan Johannes Biermans, molenaar van beroep. Zijn zoon verkocht het in 1939 aan Theodoor Koenen, leraar te Maastricht. Ondanks plannen om De Thooren op te knappen, werden deze om diverse redenen niet uitgevoerd.³ De dochter van Th. Koenen verkocht De Thooren in 1988 aan de toenmalige gemeentelijke archivaris Gijs van Bree, die het gebouw liet restaureren. Sinds september 2021 is De Thooren in het bezit van Thooren Vastgoed bv (dhr. H. Maessen).

historische kaarten

De oudste kaart waarop het huis De Thooren is weergegeven, is de plattegrond van Roermond en omgeving door Jacob van Deventer, omstreeks 1550. De tekening is vrij abstract, maar duidelijk is dat er sprake is van een gebouwencomplex. De toren als bouwwerk valt er niet in te herkennen.

Op een ontwerptekening voor vestingwerken van Roermond uit 1705, is aan de rand ook de bebouwing van de dorpskern Maasniel aangegeven. Aangezien hiervoor geen ontwerp werd gemaakt, kunnen we aannemen dat hier de toenmalige situatie is weergegeven. De Thooren bestond op dat moment uit twee bouwvolumes: het adellijke huis en bijgebouwen (o.a. schuur) op L-vormig grondplan aan de noordzijde daarvan. Het huis had toen al een aanbouw aan de zuidwestzijde.

Een figuratieve kaart uit 1786 toont De Thooren als een torengedebouwe met zaalvormige aanbouw en enkele bijgebouwen, ditmaal sterk vervormd in perspectief. De eerste betrouwbare plattegrond van het complex is de kadastrale minuutkaart uit 1818. Op dat moment was er sprake van een carrévormige opzet, die een binnenplaats ontsloot. De aanbouw aan het huis was uitgebreid in oostelijke richting en aan de noordwestzijde was een smalle, L-vormige vleugel toegevoegd.

De kadastrale leggers geven aan dat er in 1890 'gedeeltelijke slooping en vernieuwing' plaatsvond en in 1908 en 1909 werd bijgebouwd. Helaas zijn de kadastrale hulpkaarten hiervan niet bewaard gebleven, waardoor we niet precies weten waarop deze vermeldingen betrekking hadden.

¹ De akte uit 1417, waarin Dirk van Meerssen genoemd wordt, heeft geen betrekking op de Thooren. De akte vermeldt de verkoop van het goed 'Asenraid' aan Gerard van Vlodrop, ridder en erfvoogd van Roermond. Dirk van Meerssen is hierbij slechts getuige, zijnde een leenman van 'het leen van Aesenrade'.

² Ruiten 1994, 198-199.

³ GAR, bouwdoos 1.853.1/1121: correspondentie Th. Koenen met gemeente Roermond beschrijft dat in de jaren vijftig er ontwerpen werden gemaakt voor een restauratie van De Thooren, maar deze werden afgekeurd door de RDMZ. De Thooren verkeerde in slechte staat en werd onbewoonbaar verklaard.

5 Ongedateerde foto van De Thooren en de zuidelijke aanbouw, vóór de restauratie van 1988.

6 De westgevel vóór de restauratie.

7 De oostgevel van De Thooren, vóór restauratie.

archieffermeldingen m.b.t. het gebouw vóór 1800

In historische aktes en processtukken worden sporadisch opmerkingen gemaakt over het adellijke huis, die ons meer vertellen over de bouwgeschiedenis. Allereerst is er een attestatie van de schepenen van Maasniel uit 1607, waarin zij getuigden dat ‘..Hertefelts huys, Merssenshoff genoempt..’ in 1604 door de Spanjaarden was afgebrand. Daarbij werd ook vermeld dat er al eerder brand was geweest, waarbij de moeder van de toenmalige eigenaar, Wilhelm van Hertefelt, om het leven kwam.⁴ We kunnen ervan uitgaan dat deze brand in het laatste kwart van de zestiende eeuw moet hebben plaatsgevonden.

In een ander processtuk, uit 1710, waarin de erven van C.L. Petit de adellijke rechten van hun bezit proberen aan te tonen, wordt bij punt 68 gemeld dat De Thooren in 1686 afgebrand en vervallen was en weer werd opgebouwd en gerepareerd. Bij punt 108 vermeldt men dat de toren ooit drie ‘verwulfels’ (d.w.z. gewelven) boven elkaar had, maar dat de bovenste (boven de huidige eerste verdieping) door gouverneur Bitot (omstreeks 1650) werd afgebroken en vervangen door een houten balklaag.⁵

historische foto’s

Er zijn meerdere twintigste-eeuwse foto’s van De Thooren, vóór de restauratie van 1988. Hierop zijn de oude bijgebouwen te zien die in 1988 gesloopt zijn, voornamelijk de westelijke aanbouw van het huis. Deze tonen onder andere een bouwnaad tussen dit volume en het lagere, L-vormige volume in de noordwesthoek van het terrein.

8 De Thooren vlak voor de restauratie, circa 1987.

⁴ RHCL, 01.006 Heerlijkheid Dalenbroek 1357-1803, inv.nr.640.

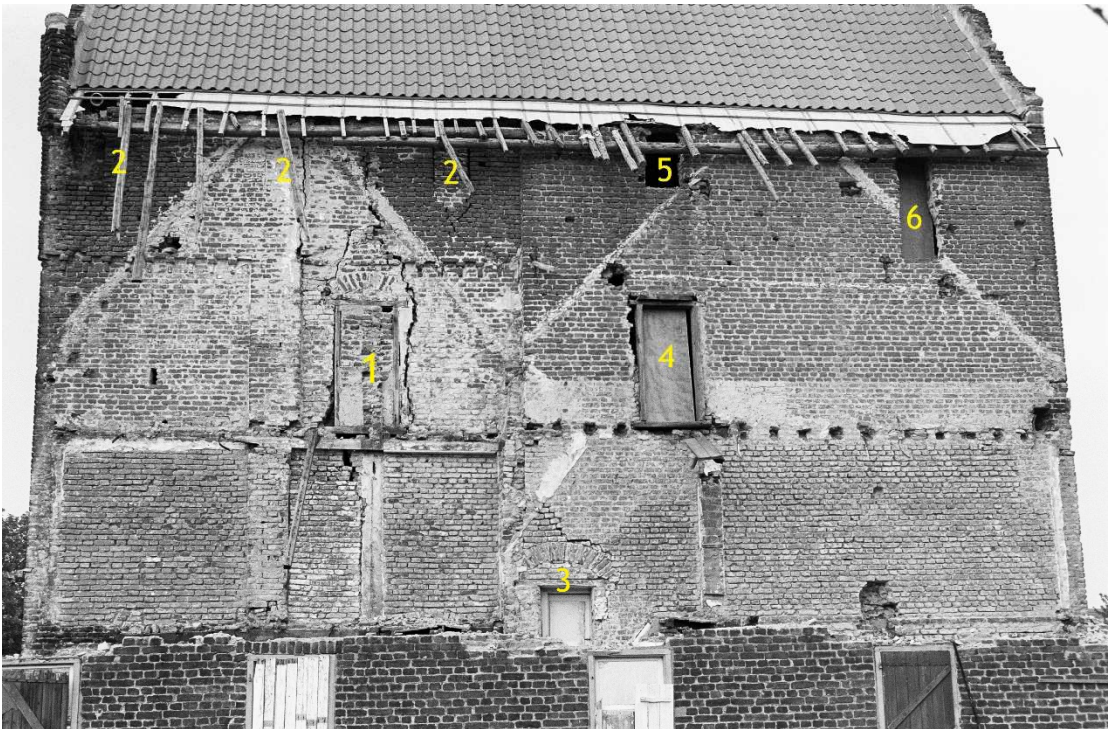
⁵ RHCL, 16.0531 Familie van den Bergh te Roermond (1251) (1321-1882), inv.nr. 274.

9 Werkzaamheden aan de zuidgevel van de woontoren, links de oude kelderdeur.

10 De oorspronkelijke toegang van de woontoren, vrijgelegd in 1988, met segmentboogbeëindiging.

11 De zuidgevel van De Thooren na sloop van de aanbouw. Links de woontoren, rechts de zaal. De nummers corresponderen met de beschrijving van de bouwsporen in de tekst.

restauratie 1988

De belangrijkste verbouwing in de afgelopen eeuw was de restauratie die in 1987-1988 werd uitgevoerd. Bij de restauratie werd de zuidelijke aanbouw gesloopt, op de onderste zone van de buitenmuren na, die als tuinmuur werd gehandhaafd. Intern werden allerlei secundaire binnenwanden gesloopt en werden alle muren ontleisterd, waardoor oudere bouwsporen in het zicht kwamen. Er werd op dat moment bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd door studenten van de TU Delft.⁶ Tijdens de restauratie vonden er wijzigingen plaats aan de buitengevels van de toren en de zaalbouw, voornamelijk aan de zuidzijde, waar verschillende littekens waren ontstaan door het slopen van de aanbouw. Hieronder zullen de voornaamste wijzigingen per zijde worden besproken.

Zuidzijde – Na de sloop van de aanbouw, kwamen een aantal gevelopeningen in de zuidelijke gevels in het zicht. In de zuidgevel van de toren was net boven maaiveld links een keldertoegang (afb.9), toen nog voorzien van een oude houten deur met gesmede gehengen. Rechts ervan, iets hoger gelegen, was een smalle toegang tot de begane grond (afb.10), met een in de dikte van de muur uitgehakte binnentrap. Deze opening had een oorspronkelijke gemetselde segmentboog aan de bovenzijde, die bij de restauratie (foutief) is vervangen door een rondboog. Het metselwerk van de zone boven deze deur bevatte in 1988 op beide verdiepingen een aantal forse scheuren en vertoonde sporen van wijzigingen. Op de eerste verdieping was een dichtgezette deuropening naar de gesloopte aanbouw, met daarin nog een eiken kozijn (afb.11 nr.1). De opening had een gemetselde segmentboog aan de bovenzijde, mogelijk daterend uit de zeventiende eeuw. Bij de restauratie is deze opening veranderd in een vensteropening, met een houten kruisvenster, hetgeen niet gebaseerd is op de bouwsporen maar op de behoefte aan meer daglicht in deze bouwlaag.

Onder de dakrand waren drie dichtgezette, kleine openingen te zien, die door de bouwhistorici werden geïdentificeerd als voormalige openingen tussen kantelen, uit de middeleeuwse bouwphase van de toren (afb.11 nr.2). Ook deze zijn verbouwd tot vensters bij de restauratie.

De zuidgevel van de zaalbouw had op de eerste verdieping links een deuropening, met een oude gemetselde ontlastingsboog (afb.11 nr.3). Deze opening was ooit versmald en in 1988 zat er een twintigste-eeuwse houten deur in. De deuropening is weggewerkt bij de restauratie. Een verdieping hoger zat een later ingebroken doorgang tussen de tweede verdieping van de zaalbouw en de zolder van de aanbouw (afb.11 nr.4). Bij de restauratie is de opening verkleind tot een venster en rechts ervan werd een tweede vensteropening aangebracht, beide voorzien van een houten kruisraam.

Onder de dakrand was links een klein zoldervenster (afb.11 nr.5) en rechts een tot smalle doorgang vergroot zoldervenster (afb.11 nr.6). De doorgang is bij de restauratie verkleind tot zoldervenster en in het midden van de gevel is nog een zoldervenster toegevoegd.

⁶ Zie het artikel van Tillema en Viersen, Bulletin KNOB 1995.

12 De oostgevel vóór restauratie.

13 De oostgevel vlak na restauratie.

14 De noordgevel van de zaalbouw en de toren vóór de restauratie.

15 De noordgevel van De Thooren in 2021.

Oostzijde – De oostelijke krulgevel van de zaalbouw is in grote lijnen gehandhaafd bij de restauratie in 1988, maar men heeft vensteropeningen gerepareerd en heropend. Op de begane grond waren in 1988 twee negentiende-eeuwse vensteropeningen met gemetselde ontlastingsbogen. De bogen en dagkanten zijn bij de restauratie opnieuw gemetseld, waardoor de boogvorm iets gedrukker werd. De ramen werden vernieuwd. Op de eerste verdieping waren vensteropeningen met rechthoekige houten kloosterkozijnen met luiken bij de benedenramen. De bovenramen waren ooit dichtgemetseld. Op de tweede verdieping was links een grotere vensteropening en rechts een kleinere, dichtgemetselde opening. Deze zijn in 1988 hersteld als kloosterkozijnen, gelijk op de eerste verdieping. De geveltop had mergelstenen details, zoals spekbanden, olijfvormige krullen en restanten van mergelstenen afdekplaten. Het mergelwerk is grotendeels vernieuwd in 1988.

Aansluitend aan de zaalbouw is rechts de traptoren. Deze had op de begane grond een toegang met een oorspronkelijke rondboogvormige afdekking. De opening is in 1988 aan de bovenzijde dichtgemetseld en er is een andere deur in geplaatst. Op de eerste verdieping was in 1988 een klein venster, de twee vensters daarboven waren dichtgemetseld. Bij de restauratie is het venster op de verdieping dichtgemetseld en het venster erboven is verkleind tot een toiletvenster, waarbij ook een oorspronkelijke rollaag is weggewerkt. Ook de bouwsporen van het bovenste torenvenster zijn opgevuld.

Noordzijde – De noordzijde van de zaalbouw had in 1988 op de begane grond twee negentiende-eeuwse, hoge vensters met gemetselde segmentbogen aan de bovenzijde. Rechtsonder het rechter venster, tegen de woontoren aan, was een dichtgezette, rechthoekige opening, waarvan de oorspronkelijke functie onduidelijk is. Gezien de positie gaat het eerder om een deur dan een venster. De negentiende-eeuwse vensters zijn in 1988 veranderd in kruisvensters, waarbij de segmentbogen als bouwsporen in het muurwerk zijn blijven zitten. Op elke verdieping was slechts één klein venster met een houten luikje. Rechts van het verdiepingsvenster was een verticale bouwnaad, mogelijk een bouwspoor van een oudere vensteropening. Bij de restauratie zijn op de eerste verdieping twee grote kruisvensters aangebracht en op de tweede verdieping is een klein venster toegevoegd.

De noordzijde van de woontoren was voor de restauratie een gesloten gevel en dit is grotendeels zo gebleven. De enige uitzondering is dat de dichtzettingen van de openingen van de weergang zijn verwijderd, om raampjes te kunnen maken voor de tweede verdieping. Het uitgemetselde rookkanaal in het midden van de gevel en de overkraging met bakstenen sierfries zijn hersteld.

De westelijke gevel van de traptoren was vóór de restauratie een gesloten gevel, met bouwsporen van drie vensters in de bovenste bouwlagen. Bij de restauratie zijn de twee onderste vensters heropend.

16 De westgevel van de woontoren en de zuidgevel van het gehele gebouw na sloop van de aanbouw maar vóór de restauratiewerkzaamheden.

Westzijde – Aan de westzijde bevindt zich de topgevel van de woontoren. Op de begane grond en eerste verdieping waren vóór de restauratie al twee secundair aangebrachte vensteropeningen, vergrotingen van oorspronkelijke, kleinere lichtopeningen. Deze zijn bij de restauratie vergroot en opgevuld met houten kruiskozijnen. Onderin de uitkragende geveltop waren twee dichtgezette openingen tussen de kantelen, die bij de restauratie zijn geopend en voorzien zijn van een houten raampje. In de geveltop was een (oorspronkelijke) grotere vensteropening onder een gemetselde ontlastingsboog, die bij de restauratie verkleind is, zodat hetzelfde raampje als eronder kon worden toegepast. Hierdoor is boven dit raampje een dichtzetting aanwezig. Bij de restauratie werd de oorspronkelijke uitgebouwde latrine, links in de gevel, gehandhaafd en waar nodig hersteld.

17 Een vergroot venster (1^e verdieping), de oorspronkelijke uitbouw van de latrine en een dichtgezet venster (2^e verdieping) in de westgevel van de woontoren.

18 De westgevel tijdens restauratie.

19 De noord- en westgevel van De Thooren.

20 De oostgevel van de zaalbouw.

21 De zuidgevel van De Thooren en de tuinmuur.

22 De zuidgevel van de woontoren met trap uit 1988.

beschrijving

hoofdopzet

Het hoofdgebouw van De Thooren bestaat uit een woontoren aan de westzijde en een zaalbouw aan de oostzijde. Beide hebben een half verdiepte kelder en zijn daarboven drie bouwlagen hoog, onder een zadeldak. De dakschilden zijn gedekt met rode (verbeterde) Hollandse pannen. De traptoren is één bouwlaag hoger en heeft een leiendak.

exterieur woontoren

De gevels van de woontoren zijn in de beschrijving van de restauratie reeds beknopt beschreven. Hierop vallen nog een aantal zaken aan te vullen. Het buitenmuurwerk van de toren is met name aan de noord- en oostzijde nog vrij gaaf bewaard gebleven. Aan de zuidzijde zijn vanwege technische problemen delen van het muurwerk vernieuwd. Het muurwerk is gemetseld in Vlaams verband, met een baksteenformaat van 27/28 x 12/13 x 6/6,5 cm. De tienlagenmaat is 76 à 77 cm. Afgaande op de in 1988 gereconstrueerde bouwgeschiedenis, behoort het merendeel van het buitenmuurwerk tot de middeleeuwse herbouwfase. Alleen de bovenste zone, de opvulling en opmetseling van de kantelen en de bakstenen krulgevel aan de westzijde, is een fase jonger. Hierop zal in het hoofdstuk 'bouwfaserings' verder op in worden gegaan. Alle ramen, deuren en kozijnen zijn in 1988 nieuw aangebracht. Om de toren geschikt te maken voor bewoning zijn daarbij ook vensters in historiserende stijl toegevoegd, zonder dat daar een historische basis voor was. Zoals bijvoorbeeld het grote venster met houten kruisraam in de zuidgevel. De oorspronkelijke segmentboog van de toegangsdeur werd historiserend veranderd in een rondboog. Vóór deze deur werd een bakstenen trap met bordes aangelegd, waarbij sloopsteen gebruikt werd voor het metselwerk.

De oostelijke gevel van de woontoren is geheel opgenomen in het gebouw, na de aanbouw van de zaalbouw. Op het niveau van de tweede verdieping is te zien dat ook in deze gevel kantelen waren, waarvan de tussenopeningen later zijn verbouwd tot vensteropeningen. Op dat moment kan er dus nog geen sprake zijn geweest van een aanbouw aan die zijde. Ze zijn bij de bouw van de zaalbouw dichtgezet.

exterieur zaalbouw en traptoren

De zaalbouw is eveneens opgetrokken in baksteen. Het baksteenformaat komt overeen met dat van de woontoren, maar de manier van metselen verschilt. Er is nauwelijks een eenvormig metselverband te ontdekken; in de noordgevel lijkt er plaatselijk een kruisverband te zijn toegepast (onderste zone), terwijl in de westgevel aan beide zijden een staand verband te zien is. Verder is de afwisseling van koppen en strekken niet regelmatig. Wat opvalt is dat met name in de beide lange gevels op regelmatige afstand dubbele koppenlagen voorkomen en dat sommige zones van het muurwerk alleen uit koppen bestaan. Dit duidt meestal op reparatiewerk, of op hergebruik van bouw materiaal. Omdat het baksteenformaat overeenkomt met dat van de woontoren, maar de zaal er toch om meerdere redenen later tegenaan gebouwd moet zijn (zie bouwfaserings), is het zeer waarschijnlijk dat de zaalbouw met sloopmateriaal van een ouder, middeleeuws (bij-)gebouw is opgetrokken. Net als bij de woontoren missen de in 1988 aangebrachte vensters met kruiskozijnen een historische grondslag.

23 Het oostelijke deel van de tuinmuur, het restant van de zuidelijke aanbouw. In het midden een dichtgezet venster.

24 Het zuidoostelijke deel van de tuinmuur (voormalige zuidelijke aanbouw), met dichtgezette vensters.

de tuinmuren

De tuinmuren ten zuiden en westen van De Thooren zijn in feite de oude buitenmuren van de aanbouwen aan die zijde, die in 1988 grotendeels gesloopt zijn. Bij die sloop is de onderste zone van de buitenmuren gehandhaafd als tuinmuur. Oude vensteropeningen zijn daarbij dichtgemetseld. De muren zijn gemetseld in baksteen. De restanten van de oude aanbouw aan de zuidzijde hebben redelijk constant kruisverband, de aan de westzijde met een koude naad aansluitende muren van de schuur of stal zijn in een meer onregelmatig verband gemetseld. Mogelijk is hier gebruik gemaakt van sloopmateriaal. Zowel aan de binnenzijde als aan de buitenzijde van deze muur zijn driehoekige nisjes aangebracht.

25 De tuinmuur ter hoogte van de gesloopte schuur/stal aan de zuidwestzijde.

26 De binnenzijde van de tuinmuur (vroeger binnengevel).

27 De kelder onder de woontoren met bakstenen koepelgewelf, gezien richting de kelder van de zaalbouw.

28 De kelder onder de woontoren, gezien in westelijke richting.

interieur woontoren

kelder

indeling – De kelder onder de woontoren bestaat uit één ruimte. De huidige toegang is aan de zuidwestzijde, maar dit is een later ingehakte doorgang. Er is ook een latere doorgang richting de kelder van de zaalbouw.

constructie – De kelder heeft buitenmuren van mergelsteen, die resteren van een oudere voorganger van de huidige woontoren. De mergel is plaatselijk rood gekleurd; een gevolg van verhitting door brand. Het huidige bakstenen koepelgewelf is secundair aangebracht, volgens de bouwhistorici die het in 1988 onderzochten, is het gewelf zelfs jonger dan de herbouw na de brand.⁷ Dit valt nu niet meer te verifiëren.

afwerkingen – Boven de doorgang naar de kelder van de zaalbouw is een getrapte metseling te zien, die volgens de onderzoekers in 1988 tot een kelderlicht aan die zijde behoorde. De oude dagkanten van die vensteropening waren toen nog zichtbaar.⁸ Momenteel lijkt de breedte van die metseling meer op een voormalige keldertoegang. In ieder geval geeft de opening aan dat de toren een tijd lang vrij heeft gestaan aan die zijde.

29 Oorspronkelijke keldertoegang of vensteropening van de woontoren, aan zijde van de zaalbouw.

30 De later aangebrachte toegang van de kelder onder de woontoren, uitgehakt in de gevel en het gewelf.

⁷ Tillema, Viersen 1995, 4.

⁸ Idem.

31 De kamer/hal op de begane grond, rechts de voormalige haard, nu verbouwd tot meterkast.

32 De hal bij aanvang van de werkzaamheden rond 1988.

33 De ontleisterde hal, met haardopening in de noordgevel, 1988.

34 De balklaag boven de eerste verdieping werd in 1988 aangebracht en bestaat uit hergebruikte balken uit de gesloopte aanbouw aan de zuidzijde.

begane grond

indeling – De begane grond bestaat uit één ruimte, met aan de zuidzijde hiervan een in de muur verwerkte trap naar de eerste verdieping. Aan de oostzijde is een doorgang naar de zaalbouw.

constructie – De begane grond is overdekt met een bakstenen koepelgewelf. Uit het onderzoek in 1988 bleek dat het baksteenformaat verschilt van dat van de buitenmuren. Op basis van schervenmateriaal in de zwikken van het gewelf, daterend uit het midden van de zestiende eeuw, dateerde men het gewelf van na die tijd.⁹ Voordien was er sprake van een houten balklaag, waarvan in 1988 ook de opleggaten zijn teruggevonden.

afwerkingen – De wanden en het koepelgewelf zijn gepleisterd. In de noordelijke wand is een brede nis, een voormalige haard, die nu als meterkast wordt gebruikt. De haard betreft een vergroting van een oudere, smallere stookopening. De kamer heeft een vloer van hergebruikte decoratieve cementtegels (ca.1900).

eerste verdieping

indeling – De eerste verdieping bestaat uit een (keuken-)ruimte met aan de zuidzijde daarvan de ingebouwde trapopgang vanaf de begane grond.

constructie – De huidige afdekking van de eerste verdieping is een houten balklaag, bestaande uit twee moerbalken die in noord-zuidelijke richting zijn opgelegd en eiken kinderbinten daarop. De westelijke moerbalk is van eikenhout, de oostelijke van naaldhout. De balklaag is bij de restauratie in 1988 aangebracht, met gebruikmaking van oudere balken uit de gesloopte aanbouw.

In de hoeken van de ruimte zijn forse, afgepleisterde blokken muurwerk te zien. Deze worden geïdentificeerd als de penanten waarop ooit (spaar-)bogen rustten. In 1988, in ontleisterde toestand, was te zien dat er ooit segmentboogvormige nissen in de oost- en westgevel waren. In de zuidelijke gevel waren twee spitsboognissen, in de noordelijke gevel twee spitsboognissen en daartussen waarschijnlijk een haard. Tegen deze haardnis is momenteel nog een fors rookkanaal aanwezig, dat er secundair tegenaan gezet is.

afwerkingen – De keuken heeft een moderne tegelvloer en keukeninrichting. Alle wanden zijn gepleisterd. De trap aan de zuidzijde heeft in machinaal gemetselde, bakstenen treden.

35 De eerste verdieping vóór de restauratie: een balklaag ontbreekt.

36 Muurtrap naar de verdieping.

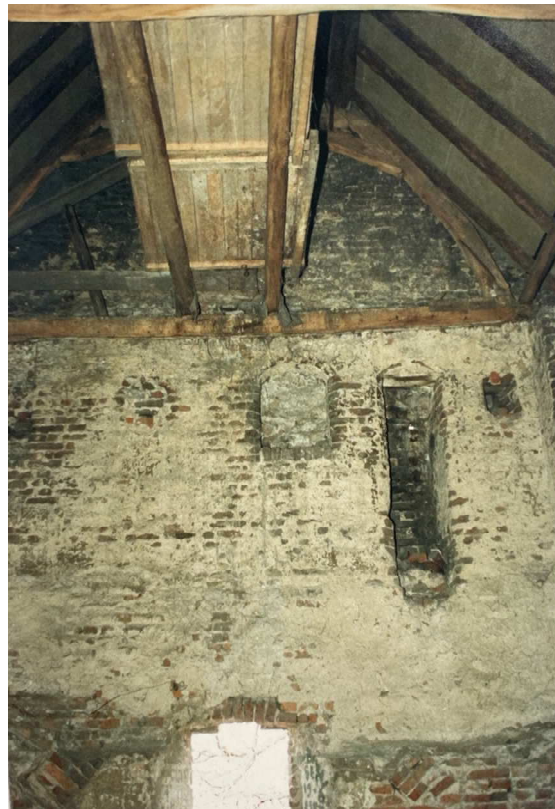
⁹ Tillema, Viersen 1995, 5.

37 De kamer op de tweede verdieping van de woontoren, richting westgevel. De kinderbinten zijn verhoogd opgelegd om de stahoogte te vergroten.

38 Dichtgezette vensters en een tandlijst in de oostgevel van de woontoren, gezien vanuit de zaalbouw.

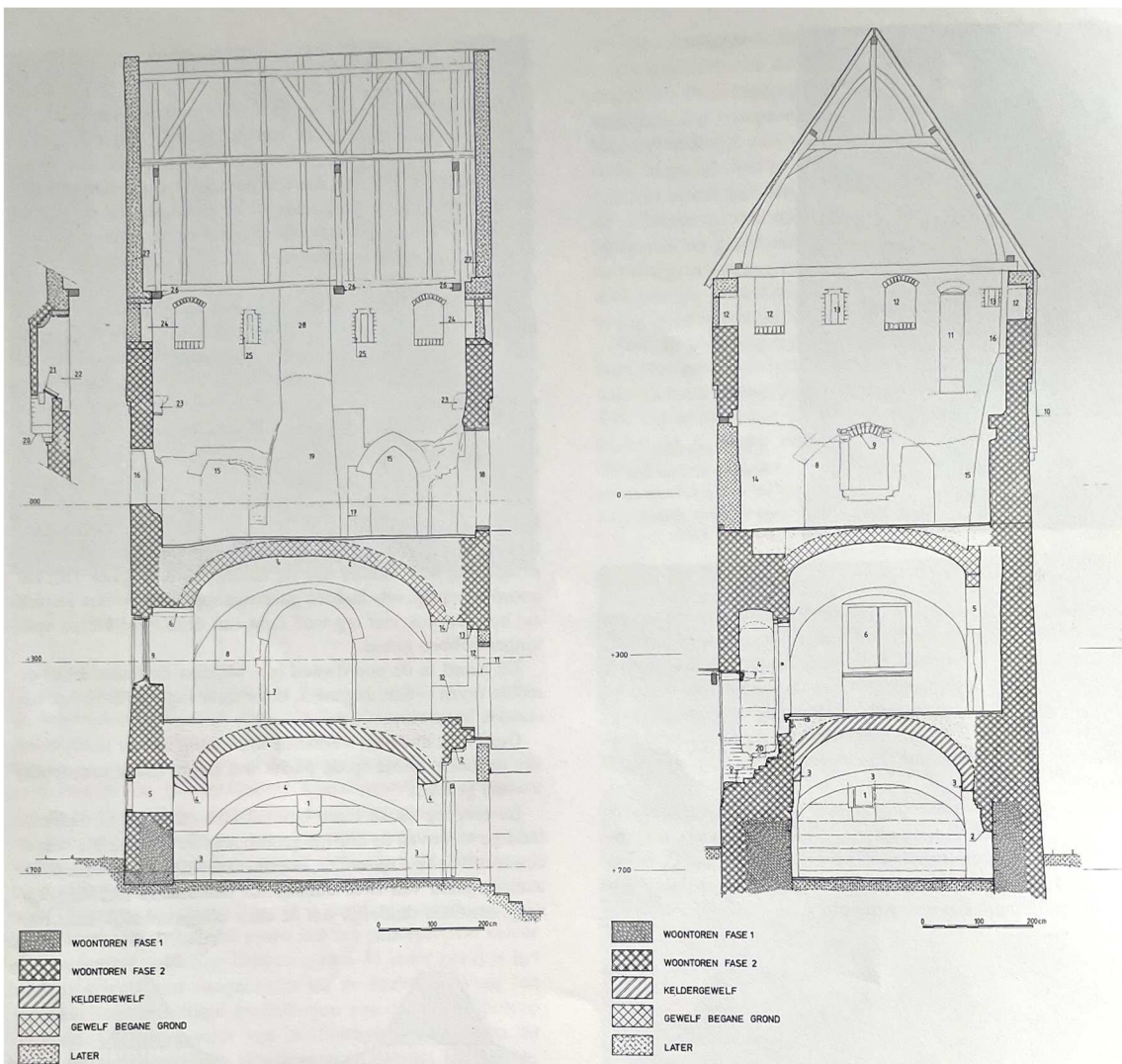
39 Zicht op de westgevel van de woontoren vóór de restauratie: boven de 1^e verdieping was op dat moment geen balklaag. Rechts de opening van de latrine.

tweede verdieping

indeling – Ook op de tweede verdieping is er een ongedeelde ruimte. In de herbouwfase van de toren was dit niveau het dakniveau, omgeven met kantelen.

constructie – De tweede verdieping heeft een eiken balklaag, bestaande uit één eiken moerbalk en twee strijkbalken, die in noord-zuidelijke richting zijn opgelegd. De kinderbinten, die in 1988 zijn aangebracht, liggen niet óp de moerbalk, maar zijn in verband met de stahoogte omhoog gebracht. In het westelijke balkvak zijn ze vernieuwd, in het oostelijke zijn oude eiken kinderbinten geplaatst.

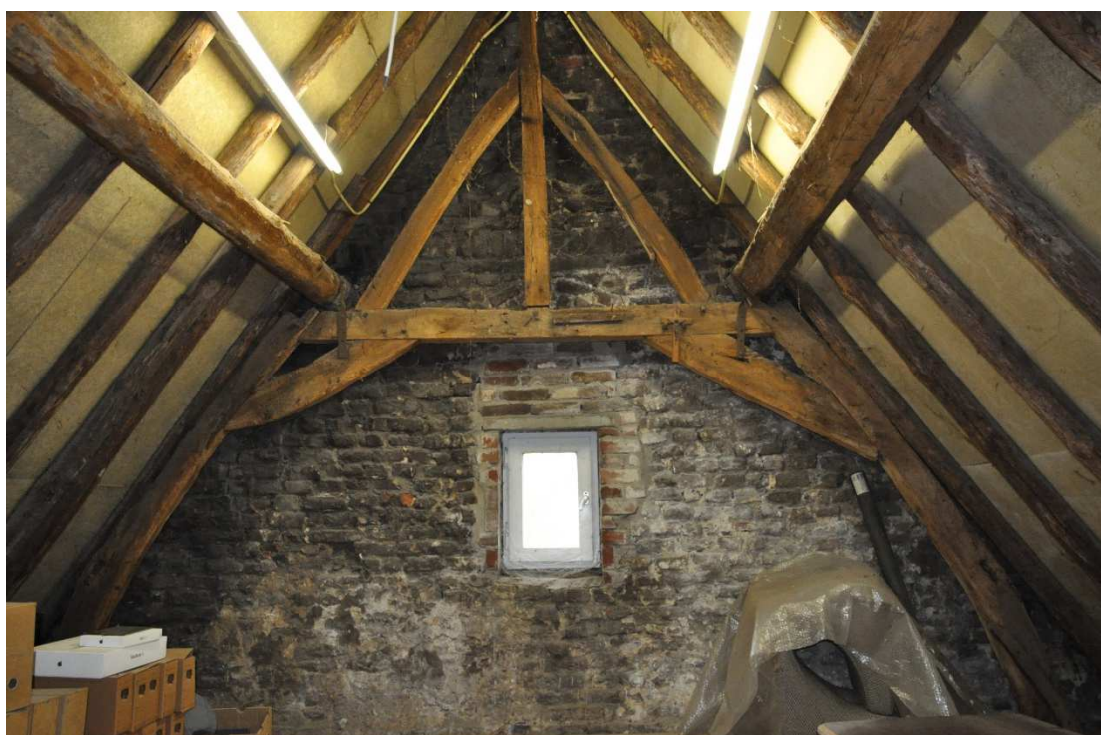
afwerkingen – De wanden van de kamer zijn afgewerkt met stucwerk. In alle wanden zijn nissen verwerkt, die ook afgestuct zijn. Het gaat om voormalige open ruimtes tussen kantelen, schietgaten en – in de noordwesthoek – een voormalige latrineopening.

40 Documentatietekeningen van de woontoren, op basis van opmetingen in 1988. Links de doorsnede in noordelijke richting, rechts de doorsnede in westelijke richting (Tillema, Viersen 1995).

41 De kapconstructie van de woontoren, richting het oosten. De twee oostelijke tussenbalkjucken zijn zichtbaar.

42 Het westelijke tussenbalkjuk van de kapconstructie van de woontoren.

kapverdieping

indeling – De kapruimte is in gebruik als zolder en is ongedeeld. De ruimte is toegankelijk via de zolder van de zaalbouw.

constructie – De kapconstructie bestaat uit eiken drie kappantenen, van het type ‘tussenbalkjuk’. Elk spant bestaat uit twee krommers, waartussen een dekbalk geplaatst is. De verbinding is verstevigd met korbelen. Op de dekbalk rust het nokstijlgebint, bestaande uit een nokstijl en twee schuine schoren. De spantbenen waren halverwege met ingepende gordingen gekoppeld aan die van het buurspant. Hiervan is er nog één bewaard, aan de noordoostzijde. De gordingen en daksporen zijn vernieuwd in rond naaldhout (vermoedelijk negentiende-eeuws). Alleen het meest westelijke strijkspant heeft duidelijke telmerken: het is gemerkt met twee gekapte ‘eitjes’.

43 Ingepende gording tussen de spantbenen van de twee oostelijke spanten (noordzijde).

44 Telmerk met twee eitjes op het meest westelijke spant.

45 De kelder onder de zaalbouw, gezien richting het oosten.

46 De balklaag boven de begane grond van de zaalbouw.

47 Het westelijke deel van de balklaag en de trap op de begane grond.

interieur zaalbouw en traptoren

kelder

indeling – De zaalbouw is geheel onderkelderd. De kelder bestaat uit één ruimte.

constructie – De kelder heeft een gedrukt bakstenen tongewelf, met de kruin in oost-westelijke richting.

afwerkingen – De kelder heeft een vloer van moderne cementtegels. Het gewelf en de wanden zijn voorzien van een kalkpleister.

begane grond

indeling – Op de begane grond is in de zaalbouw één grote ruimte. In de traptoren is een toilet met een voorhalletje, aangebracht in 1988.

constructie – De balklaag boven de begane grond is een samengestelde eiken balklaag met twee moerbalken en kinderbinten. Bij de haard tegen de oostelijke gevel is een oude haardreling. De moerbalken hebben sleutelstukken met een platte ojiefvorm, die oorspronkelijk voorzien waren van een rondstaafprofiel aan het uiteinde. Bij het aanbrengen van stucplafonds in latere tijden zijn de rondstaven weggehakt. De balklaag van de traptoren is vernieuwd in 1988.

afwerkingen – De kamer heeft een tegelvloer uit 1988. Ter plekke van de oude haard, tegen de oostelijke gevel, is in 1988 een witmarmeren schouwmantel van elders aangebracht. Aan de westzijde van de ruimte is in 1988 een nieuw trappenhuis aangelegd met een open, houten trap. De deuren naar de woontoren en de traptoren zijn hergebruikte negentiende-eeuwse, neogotische deuren met rechthoekige en spitsboogvormige panelen.

48 Herplaatste schouwmantel op de begane grond.

49 Herplaatste neogotische deur op de begane grond.

50 De balklaag boven de eerste verdieping van de zaalbouw.

51 De eerste verdieping gezien richting het westen, met trappenhuis uit 1988.

52 Eén van de ojiefvormige sleutelstukken op de eerste verdieping.

eerste verdieping

indeling – De eerste verdieping heeft een grote ruimte in de zaalbouw en een toilet met voorportaal in de traptoren.

constructie – Ook boven de eerste verdieping is een samengestelde eiken balklaag met twee moerbalken en kinderbinten aanwezig. Een groot deel van de eiken kinderbinten is in 1988 nieuw aangebracht. Ook hier zijn sleutelstukken met een flauwe ojiefvorm en een rondstaafprofiel bij de moerbalken aangebracht, waarbij de rondstaven nog aanwezig zijn. Bij het rookkanaal aan de oostzijde is een raveling in de balklaag. De balklaag boven de eerste verdieping van de traptoren is vernieuwd.

afwerkingen – Bij het rookkanaal is in 1988 een grijs met wit marmeren schouwmantel geplaatst uit circa 1900. De houten trap naar de tweede verdieping is in 1988 geplaatst. Ook de inrichting van het toilet is modern.

53 De herplaatste marmeren schouwmantel in de zaal op de eerste verdieping.

54 De tweede verdieping na het verwijderen van het stucwerk, tijdens de restauratie in 1988, gezien richting toren.

55 De strijkbalk en raveling tegen de oostgevel van de zaalbouw.

56 De meest westelijke moerbalk is versterkt met een eiken slof, vanwege doorbuiging.

57 Gemetselde spaarbogen in de zuidgevel van de zaalbouw, tijdens restauratie.

tweede verdieping

indeling – Op de tweede verdieping zijn in 1988 twee kamers aan de zuidzijde en een gang aan de noordzijde aangebracht. In de traptoren is een badkamertje. Tegen de oostgevel van de woontoren is een trappenhuis uit 1988.

constructie – De balklaag boven de tweede verdieping bestaat uit twee eiken moerbalken en eiken kinderbinten. De westelijke moerbalk is wegens doorbuiging verstevigd met een eiken slof (al aanwezig vóór de restauratie). Bij het rookkanaal aan de oostzijde is een oorspronkelijke raveling. Links en rechts van het rookkanaal is een iel gedimensioneerde strijkbalk. De noord- en zuidgevels van de zaalbouw hadden ter hoogte van de eerste verdieping spaarnissen, die in 1988 gelijkgetrokken zijn met het omringende muurwerk. Op de tweede verdieping zijn de ontlastingsbogen nog zichtbaar, net boven vloerniveau. De balklaag boven de tweede verdieping van de traptoren is vernieuwd in 1988.

afwerkingen – De vloerafwerkingen en binnendeuren op de tweede verdieping zijn modern. Ook het sanitair van de badkamer dateert uit 1988 en later.

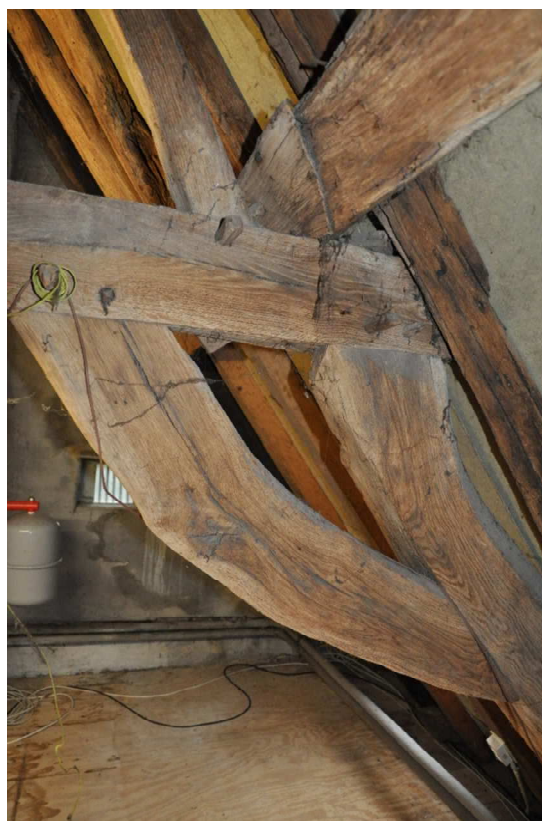
58 De spaarbogen zijn nog zichtbaar in de gang op de 2^e verdieping.

59 De kapconstructie van de zaalbouw, gezien richting de woontoren.

60 Noordelijke spantbeen van het oostelijke spant, waarbij het korbeel verdwenen is.

61 Zuidelijke spantbeen van het oostelijke spant met gekromd korbeel.

kapverdieping

indeling – De kapverdieping is een open zolderruimte. Aan de westzijde is een doorgang naar de zolder van de woontoren.

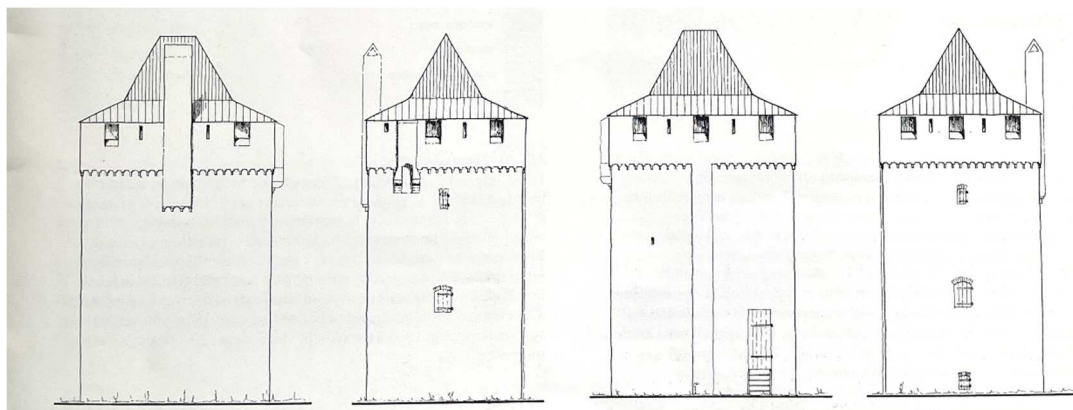
constructie – De kapconstructie van de zaalbouw bestaat uit twee eiken kaspanten. Elk spant bestaat uit een juk met spantbenen en korbelen en een nokstijlgebint. De spanten verschillen qua houtvormen; het oostelijke spant heeft licht gekromde spantbenen en nog één gekromd korbeel, het westelijke spant heeft rechte spantbenen en korbelen. Ook de telmerken verschillen: het oostelijke spant is gemerkt met het getrokken merk '///', het westelijke met gekapte merkjes 'I' en 'II'. Dit duidt erop dat één of beide spanten zijn hergebruikt uit een andere constructie.

Er zijn eiken gordingen en een nokgording. Een gedeelte van het hout is hergebruikt. De daksporen bestaan uit een mix van oude eiken sporen, rondhouten sporen en nieuwe eiken sporen.

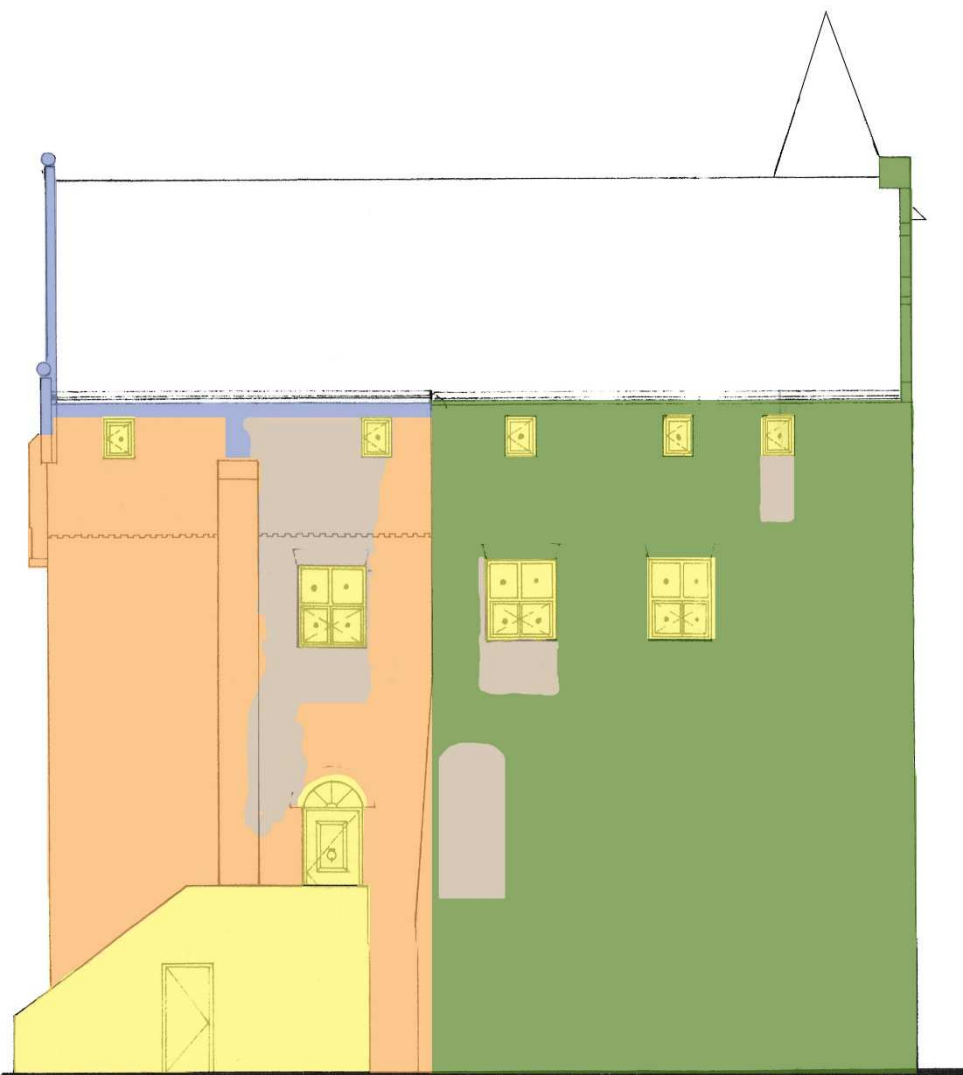
De kapconstructie van de torenspits was niet toegankelijk tijdens het onderzoek, maar het betreft waarschijnlijk nog een historische houtconstructie.

62 De kapconstructie van de zaalbouw (oostelijke spant) vóór de restauratie.

63 Reconstructie van de woontoren op basis van het bouwhistorische onderzoek in 1988 (Tillema, Viersen 1995), van links naar rechts: de noordgevel, de westgevel, de zuidgevel en de oostgevel.

64 Schematische weergave van de bouwfasen van de zuidgevel op basis van het onderzoek in 2021.

	= fase circa 1400		= oudere opvulling muurwerk
	= fase XVII		= opvulling muurwerk 1988
	= fase XVII		= nieuwe invulling 1988

samenvatting bouwgeschiedenis

dertiende of veertiende eeuw

Over de oudste fase van de woontoren is weinig meer bekend dan dat deze een mergelstenen fundering had, waarvan restanten zich nog op kelderniveau bevinden. De roze verkleuring van de mergelsteen toont aan dat het gebouw tot op maaiveld moet zijn afgebrand. Het bouw materiaal maakt een datering in de dertiende of veertiende eeuw mogelijk.¹⁰

ca.1400

De brand waarbij de oudste toren verwoest raakte, zal waarschijnlijk in de late veertiende of vroege vijftiende eeuw hebben plaats gevonden. Het baksteenformaat van de herbouwfase past namelijk in deze periode.¹¹ In aantekeningen van de voormalige eigenaar van de Thooren, archivaris G. van Bree, wordt melding gemaakt van een verwoesting van het gebouw ten tijde van een beleg van Roermond in 1398, door Brabantse en Luikse troepen, maar de archivalische bron hiervan is tijdens het onderzoek nog niet naar voren gekomen. Het jaartal past wel bij de datering van het baksteenformaat van de herbouw. De nieuwe toren kreeg boven een half verdiepte kelder een begane grond voor opslag en een woonverdieping daarboven. Ter hoogte van de huidige tweede verdieping was een weergang met kantelen en schietgaten.

Tweede helft zestiende eeuw

De bouwsporen tonen dat de woontoren op een gegeven moment voorzien is van een zadeldak, waarbij het niveau van de weergang werd opgehoogd tot een volwaardige tweede verdieping. Boven de weergang werd een eiken balklaag aangebracht, waarop de kapconstructie voor het zadeldak steunde. Aan de oost- en westzijde van de toren werden bakstenen krulgevels aangebracht, met overhoekse arkeltorentjes en gemetselde tandlijsten. In de topgevels werden de openingen van de schietgaten verbouwd tot vensters, door er segmentbogen boven te metselen. Het feit dat deze vensters zich ook aan de oostzijde bevinden, duidt erop dat er op dat moment nog geen aanbouw aan die zijde was. Mogelijk is bij het maken van het dak boven de woontoren ook het stenen gewelf boven de eerste verdieping aangebracht, afgaande op het schervenmateriaal uit het midden van de zestiende eeuw dat in de zwikken van de gewelven is gevonden tijdens de restauratie in 1988. De verbouwing is waarschijnlijk in de tweede helft of het laatste kwart van de zestiende eeuw te dateren. Dit sluit aan bij de vormgeving van de krulgevel.¹² De brand die in de archiefbronnen genoemd wordt, kan de reden voor de verbouwing zijn geweest; mogelijk gingen hierbij de dakconstructie en de balklaag boven de eerste verdieping verloren.

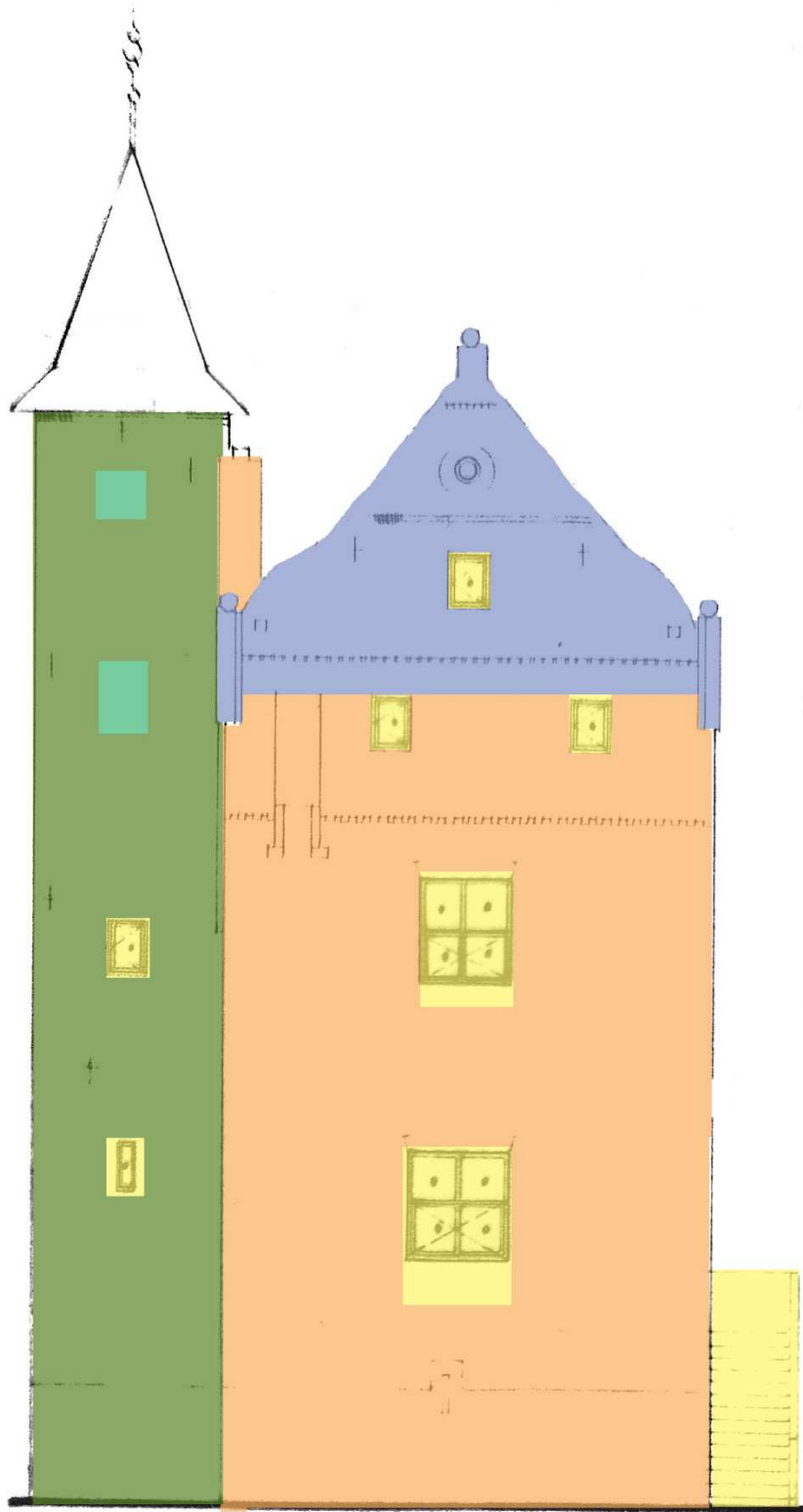
Zeventiende eeuw

De zaalbouw en de traptoren aan de oostzijde kwamen in de zeventiende eeuw tot stand. Dit valt af te leiden aan de vormgeving van de krulgevel en de profilering van de sleutelstukken. Mogelijk is de gehele zaalbouw na de brand van 1686 nieuw gebouwd. Dendrochronologisch onderzoek van de balklaag kan hier meer zekerheid over geven. Het is opvallend dat ook de zaalbouw een vrij gesloten karakter had, zonder grote vensteropeningen. Gezien het baksteenformaat is bij de bouw van het zaalvolume waarschijnlijk gebruik gemaakt van sloopmateriaal van oudere gebouwen uit circa 1400.

¹⁰ Mergelsteen komt in Roermond voor vanaf het tweede kwart van de dertiende eeuw, o.a. in de Munsterabdij.

¹¹ Het baksteenformaat komt in grote lijnen overeen met dat van bouw delen van het kartuizerklooster in Roermond uit circa 1376; alleen de koppenmaat van De Thooren is iets kleiner dan die van het klooster, namelijk 12 à 13 cm in plaats van 13 à 14 cm.

¹² Thiels (1971) toont aan dat krulgevels vanaf het laatste kwart van de zestiende eeuw voorkomen in Zuid-Limburg. Daarvoor kwamen voornamelijk trap en topgevels voor. De gevel van de woontoren heeft een duidelijke krulvorm, maar wel nog middeleeuwse arkeltorentjes op de hoeken.

65 Schematische weergave van de bouwfases van de westgevel op basis van het bouwhistorische onderzoek in 2021.

Het is waarschijnlijk dat bij dezelfde verbouwing een aanbouw aan de zuidwestzijde tot stand is gekomen. Deze staat immers al op de kaart uit 1705. Ook de deuropening die tot 1988 aanwezig was op de eerste verdieping van de zuidgevel van de woontoren, die leidde naar de zolder van die aanbouw, doet qua ontlastingsboog zeventiende-eeuws aan. In de loop van de achttiende eeuw werd de aanbouw uitgebreid in oostelijke richting en later werd de dakvorm veranderd van twee zadeldaken naar één lessenaarsdak.

negentiende eeuw

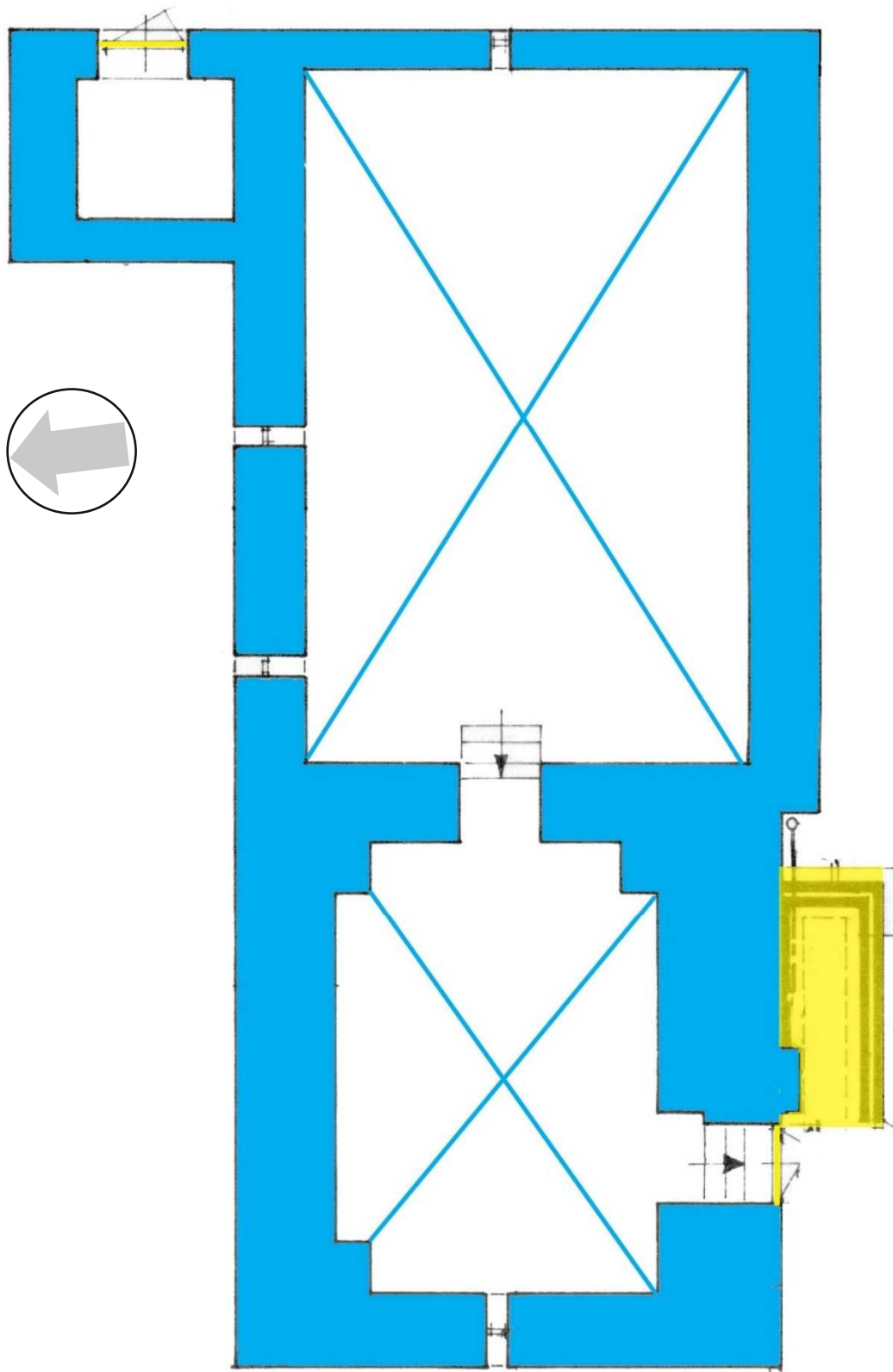
In de negentiende eeuw werden er nieuwe vensteropeningen aangebracht in de noord- en westgevel van de zaal op de begane grond. Waarschijnlijk werden hiervoor bestaande vensters vergroot. Ook in de westgevel van de woontoren werden de lichtopeningen vergroot.

1987-1989

Bij de restauratie in de jaren 1987 tot 1989 werd de aanbouw aan de zuidzijde gesloopt, waarbij alleen de onderste zone van de buitenmuren als tuinmuur werden gehandhaafd. De woontoren en de zaalbouw werden verbouwd tot één woning, waarvoor het gehele interieur gestript en opnieuw ingericht werd. De precieze werkzaamheden zijn beschreven in hoofdstuk 1. Bij de restauratie werden diverse vensteropeningen toegevoegd ten behoeve van een betere lichttoetreding. Ze zijn echter niet gebaseerd op oudere bouwsporen, maar een vrije interpretatie van de architect.

66 Schematische weergave van de bouwfases van de noordgevel op basis van het bouwhistorische onderzoek in 2021.

67 Plattegrond met de monumentale waarden van het kelderniveau.

waardestelling

contextuele waarden

Kasteel De Thooren is van hoge *cultuurhistorische waarde* als adellijke woning binnen de dorpskern van Maasniel. Het betreft één van de oudste gebouwen, zo niet het oudste gebouw in de kern. De historische gelaagdheid van het hoofdgebouw vertelt de geschiedenis van adellijke bewoners, opgevolgd door voorname families en van de overgang van een versterkt huis naar een woonhuis.

Het gebouw is van hoge *architectuurhistorische waarde* als voorbeeld van een middeleeuwse bakstenen woontoren, met zeventiende-eeuwse zaaluitbreiding. Niet alleen de weerbare architectuur van de woontoren, maar ook de zestiende-eeuwse krulgevel van de woontoren en de zeventiende-eeuwse krulgevel van de zaalbouw zijn herkenbaar overgeleverd en van hoge kwaliteit en bijzonderheidswaarde.

De *bouwhistorische waarden* zijn hoog, vanwege de bouwfases van de veertiende tot de zeventiende eeuw, die herkenbaar en substantieel bewaard zijn.

interne waarden

exterieur

Het exterieur van de woontoren, de zaal en de traptoren is over het algemeen hoog te waarderen vanwege de ouderdom, uniciteit en relatieve gaafheid. Onderdeel van die waarde zijn het siermetselwerk van friezen en tandlijsten, de bouwsporen van de kantelen en schietgaten, de uitwendige latrine, de uitgemetselde rookkanalen en steunberen, de decoratieve topgevel aan de westzijde, inclusief arkeltorentjes, de krulgevel aan de oostzijde en de diverse muurankers.

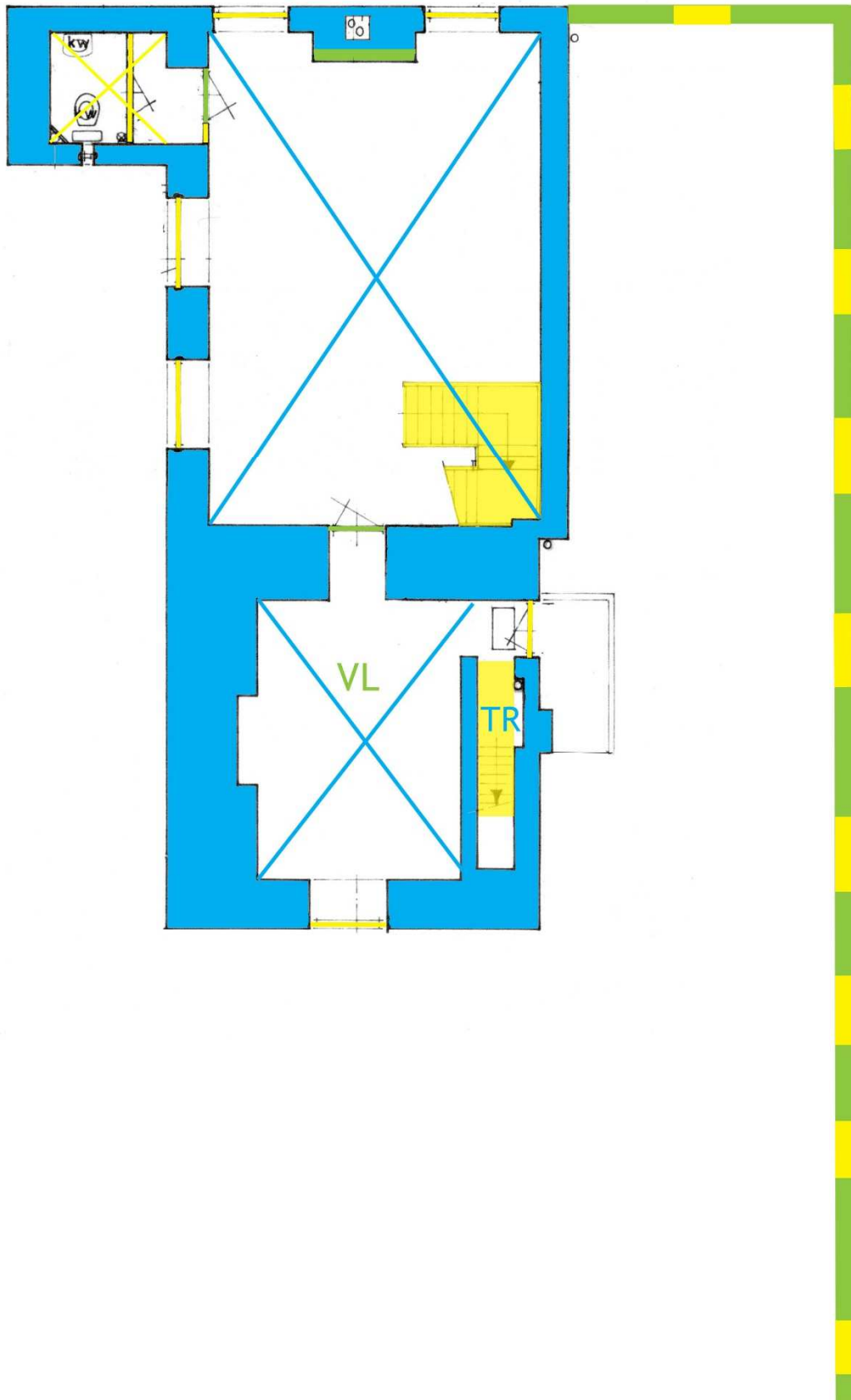
Grote delen van het muurwerk van de zuidgevel zijn in 1988 vernieuwd, als gevolg van schade en het dichtzetten van oudere gevelopeningen. Daar waar het muurwerk geheel vernieuwd is (volledige muurdikte), is het muurwerk materieel gezien niet van monumentale waarde.

Bij de restauratie in 1988 zijn enkele wijzigingen in de gevelopeningen aangebracht, die niet gebaseerd waren op historische bouwsporen. De huidige grote vensters met houten kruiskozijnen hebben geen basis in de bouwgeschiedenis van De Thooren en creëren zo een oneigenlijk historisch beeld. De ramen kunnen daarom geen monumentale waarde worden toegekend. Hetzelfde geldt voor de gemetselde rondboog boven de oorspronkelijke toegang van de woontoren: deze mist historische basis en voor de aanleg hiervan is de oorspronkelijke segmentboogafdekking opgeofferd. Alle overige in 1988 vernieuwde ramen en deuren hebben eveneens geen monumentale waarde, vanwege gebrek aan ouderdom, zeldzaamheid en historische referentie.

De tuinmuren aan de zuidzijde zijn een restant van de oudere bebouwing aan die zijde. Het betreft een zwaar aangetast relict. Als contour van de oudere bebouwing, waarvan een deel tenminste terugging tot de achttiende eeuw, zijn de muren positief gewaardeerd. Binnen deze waarde is er nog een onderscheid te maken tussen de meer coherente muren van de zuidelijke aanbouw en die van de zuidwestelijke stallen, die slordiger zijn uitgevoerd. De dichtzettingen van de vensteropeningen, aangebracht in 1988 zijn van indifferente waarde.

interieur

indeling – De bouwlagen van de woontoren hebben de oorspronkelijke indeling met één zaal per bouwlaag behouden. Deze indeling is waardevol. Ook in de zaalbouw zijn op de begane grond en de eerste verdieping grote zalen hersteld bij de restauratie in 1988, waarschijnlijk was dit ook de oorspronkelijke indeling. De afleesbaarheid van deze zalen is van belang. Op de tweede verdieping zijn in 1988 secundaire scheidingswanden aangebracht naar behoefte van de bewoner; deze hebben geen monumentale waarde omdat ze niet op een oudere indeling teruggaan. De traptoren is in 1988

68 Plattegrond met de monumentale waarden van de begane grond. De tuinmuur is schematisch weergegeven.

verbouwd tot toiletten en badkamers. Ook deze indeling heeft geen monumentale waarde omdat ze niet conform het oorspronkelijke gebruik van de toren is.

constructie – In beide delen van het gebouw is nog de oorspronkelijke draagconstructie aanwezig. Deze dateren uit verschillende fasen. Vanwege de ouderdom, gaafheid en zeldzaamheid zijn in de woontoren van hoge waarde: de keldergewelven, het gewelf boven de begane grond, de eiken balklaag boven de tweede verdieping en de kapconstructie met tussenbalkjukken. De balklaag boven de eerste verdieping is in 1988 aangebracht met hergebruikt materiaal uit de gesloopte aanbouw. Het gaat dus wel om historisch bouwmateriaal, maar uit de oorspronkelijke context. De balklaag is om die reden positief gewaardeerd. De in de negentiende eeuw vernieuwde naaldhouten dakgordingen en daksporen hebben een geringere bouw kwaliteit dan de eiken onderdelen zijn hooguit van positieve waarde vanwege hun ouderdom.

In de zaalbouw zijn de kelder, de balklagen en de kapconstructie van hoge waarde vanwege de ouderdom, gaafheid, zeldzaamheid en onderlinge samenhang.

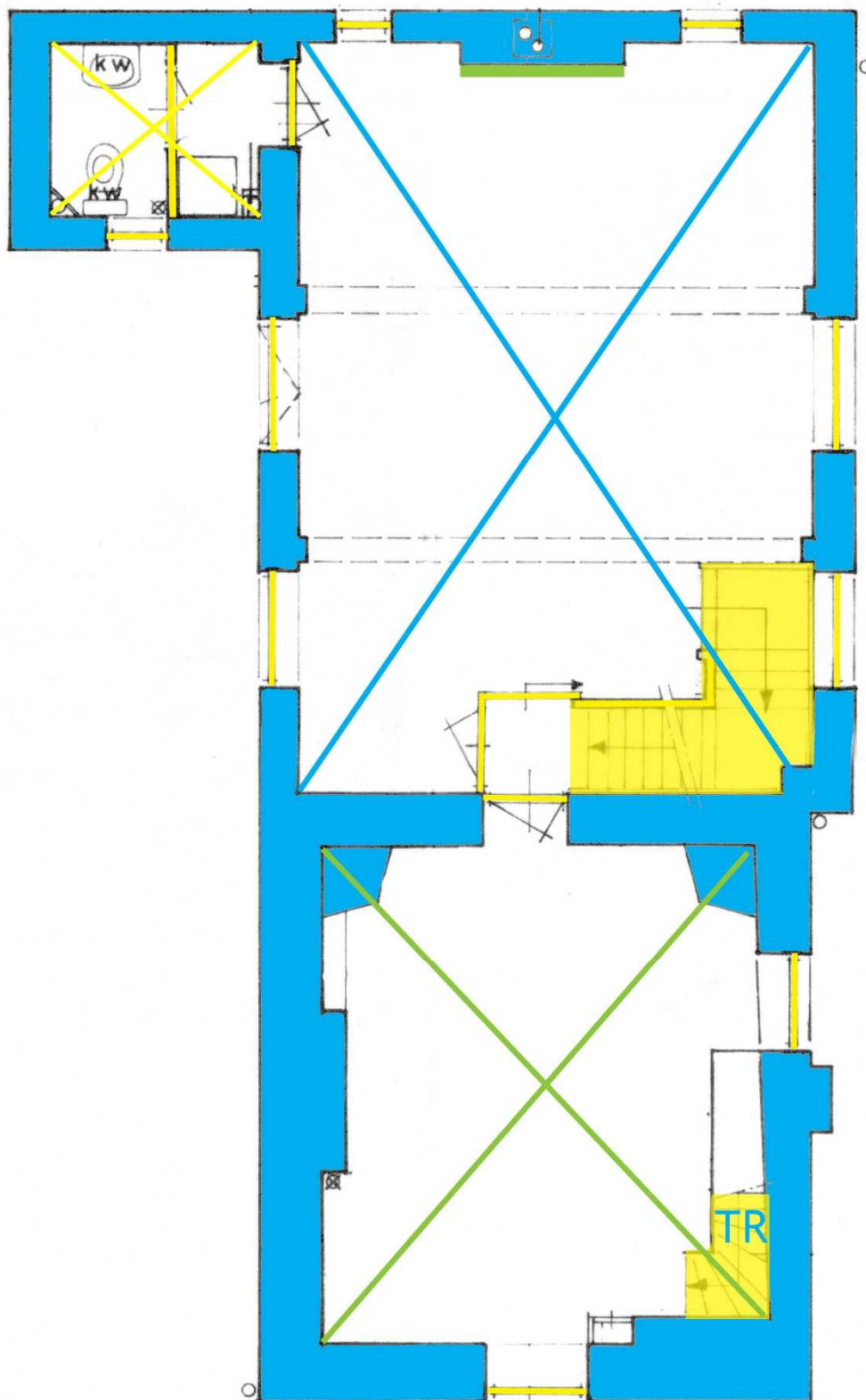
Van de traptoren zijn de in 1988 vernieuwde balklagen en vloeren niet van waarde vanwege gebrek aan zeldzaamheid en ouderdom. De torenspits is waarschijnlijk nog van een zekere ouderdom en om die reden (voorlopig) hoog gewaardeerd. Dit moet nader onderzocht worden.

interieurafwerkingen – In beide gebouwdelen zijn geen historische interieurafwerkingen bewaard gebleven. In de toren is op de begane grond een vloer van hergebruikte decoratieve cementtegels aanwezig. In de zaalbouw zijn twee neogotische deuren en twee marmeren schouwmantels van elders herplaatst. Deze elementen hebben individueel gezien een antiquarische waarde, maar geen historische waarde in relatie tot het gebouw. De positie van de schouwen is wel oorspronkelijk: vanaf de zeventiende eeuw was dit de locatie van de haarden. Ook de haardopeningen en rookkanalen in de woontoren bevinden zich nog op de oude plek.

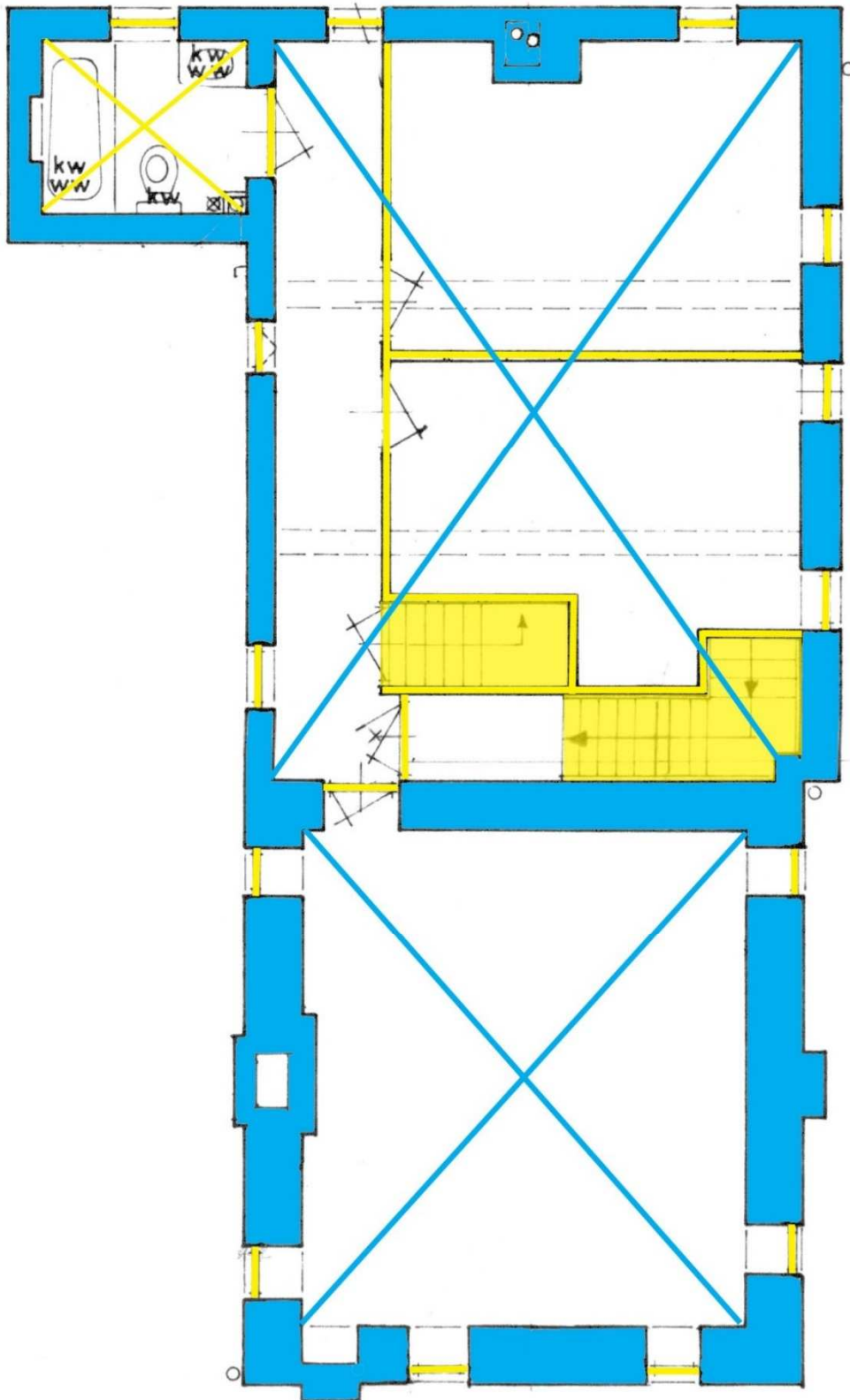
De trappen, binnendeuren en vloerafwerkingen die in 1988 werden aangebracht, zijn van indifferente waarde vanwege gebrek aan ouderdom en zeldzaamheid. Hetzelfde geldt voor de afwerkingen van de toiletten en badkamer in de toren.

legenda waardenkaarten

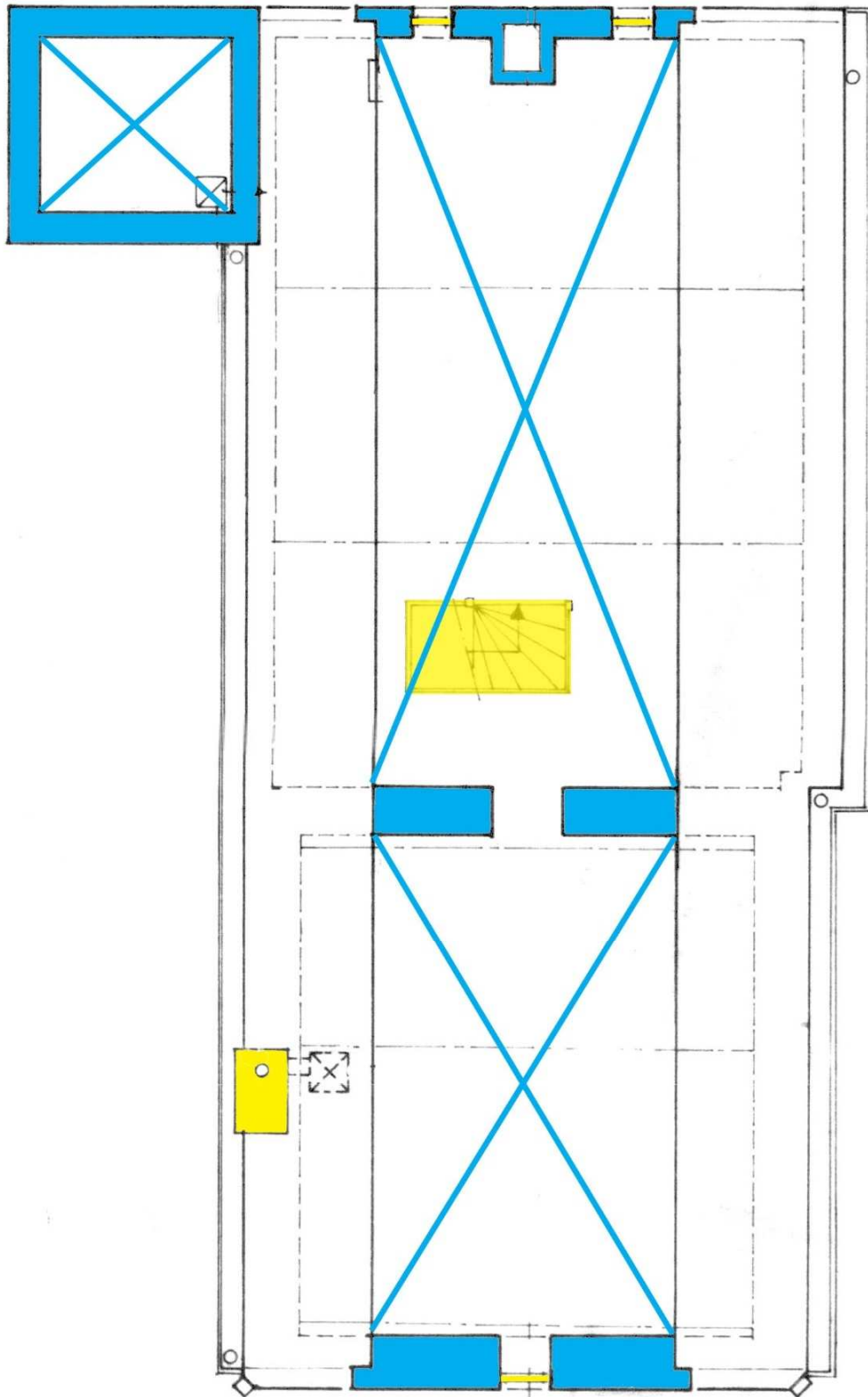
	= hoge monumentale waarde
	= positieve monumentale waarde
	= indifferente waarde
	= waarde balklaag of kapconstructie
VL	= waardevolle vloerafwerking
TR	= muurtrap

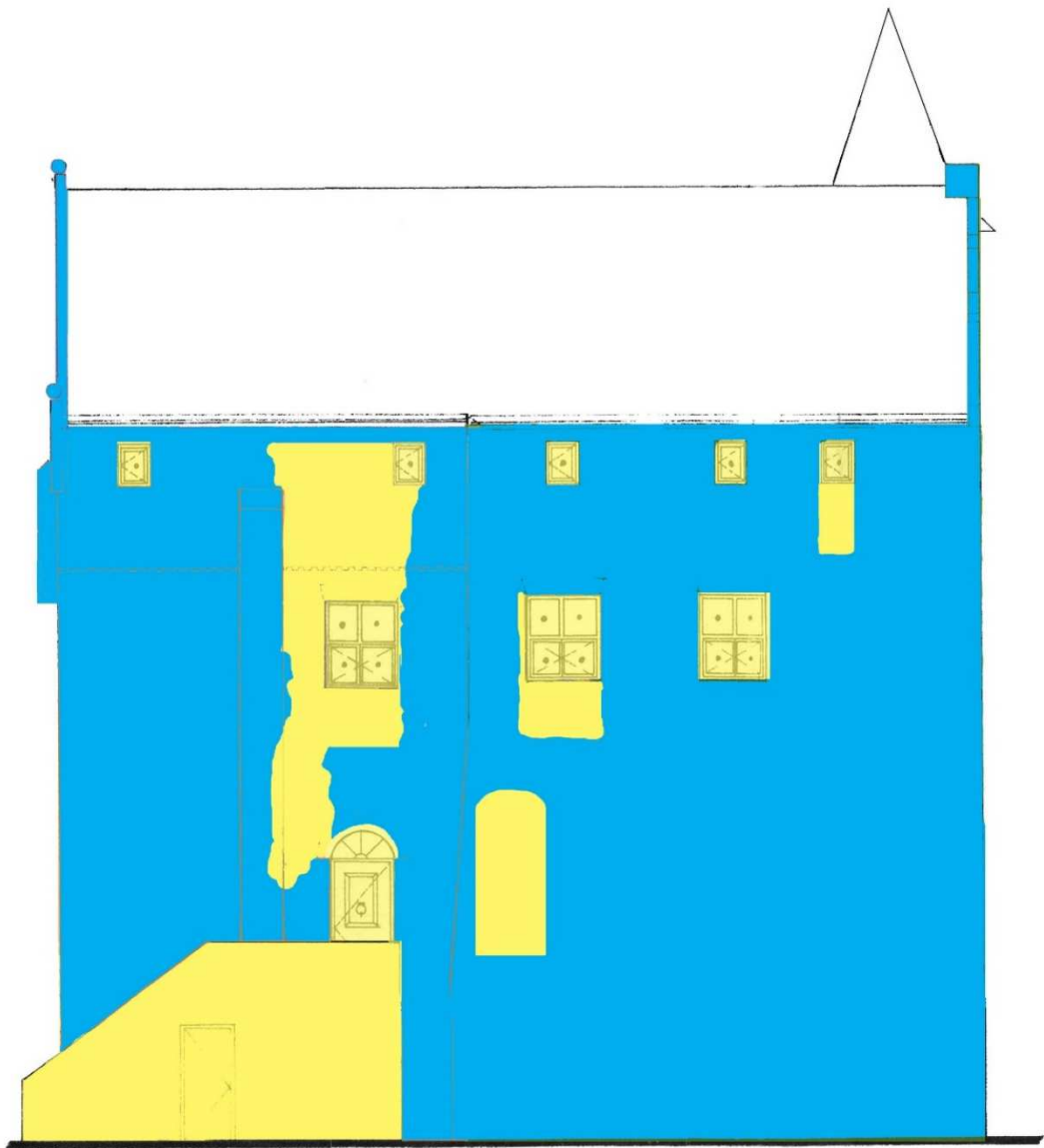
69 Plattegrond met de monumentale waarden van de eerste verdieping.

70 Plattegrond met de monumentale waarden van de tweede verdieping.

71 Plattegrond met de monumentale waarden van de zolderniveau.

72 Overzicht van de monumentale waarden van de zuidgevel: hierin is de materiële waarde van het metselwerk en de ramen en deur aangeduid.

beeldverantwoording

Buro4	15, 19-31, 34, 36-38, 41-53, 55-56, 58-61, 64-72
Gemeentearchief Roermond	1, 2, 4
RCE	3, 11, 16
Tillema, Viersen 1995	40, 63
Fotocollectie G. van Bree	5-10, 12-14, 17, 18, 32, 33, 35, 39, 54, 57, 62

bronnen

literatuur

T. Hermans, *Middeleeuwse woontorens in Nederland. De bouwhistorische benadering van een kasteelvorm*, Hilversum 2016.

J. Ruiten, *Onder den Klockenslagh van Neel, Leeuwen en Asenray*, Sint-Odiliënberg 1994.

Ch. Thiels, *Krulgevels in het Maasland. Beredeneerde catalogus van voluutgevels in Zuid-Limburg en hun herkomst*, Bussum 1971.

M. Tillema, A. Viersen, 'De Thooren te Maasniel', in: *Bulletin KNOB* (94) 1995, 1-10.

Gemeentearchief Roermond

Bouwvergunningen gemeente Roermond

Dossiernrs. 1.853.1 / 1121

Nederlandse kastelenstichting

Dossier De Thooren te Maasniel

Regionaal Historisch Centrum Limburg

01.006 Heerlijkheid Dalenbroek 1357-1803, inv.nr.640.

16.0531 Familie van den Bergh te Roermond (1251) (1321-1882), inv.nr. 274

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Beeldbank

Nrs.270139, 270140

kadastrale minuutkaart gemeente Maasniel sectie F1.

Monumentenregister

Bouwarchief

Pandsdossier De Thooren

© 2021 | Buro4 Monument en Ruimte

Verveelvoudiging voor eigen gebruik of intern gebruik van de opdrachtgever is toegestaan. Bronvermelding is verplicht. Voor het overige mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op welke andere manier, voor doeleinden anders dan hierboven vermeld, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever en de auteurs. Buro4 heeft met alle mogelijke zorg getracht de rechthebbenden ten aanzien van bestaand beeldmateriaal te achterhalen. Een ieder die van mening is rechten te kunnen doen op illustraties wordt verzocht zich met Buro4 in verbinding te stellen. Voor contactgegevens, zie www.buro4.nl.